

כה א טו"ש יד י"ח
רז ט"ף ה' :
כו ב מ"י פ"ה מהל'
טומאה
אולגין
הלכה כה :
כו ב מ"י פ"ה מהל'
מ"ס ונטע דכ"י ה'
י טו"ש יד י"ח רז
ט"ף ה' :
כח ד מ"י ט"ס וטור
ט"ף י"ד סימן
רז ט"ף ה' :

[בדוא"ס דכ"י גא:]

כמ ה מ"י ט"ס :
ל ו מ"י פ"ה מהל'
מטעם וינל הלכה ית
טו"ש א"ח סימן רכ
ט"ף כ :
לא ח מ"י פ"ה מהל'
בכרות הלכה א סמך
עשין כ טו"ש א"ח סי'
רז ט"ף ה' :
לב ב כ מ"י ט"ס ה'
א וטמ ט"ס ומ"י
פ"ה מהל' כמ"ס עשור
הלכה א סמך ואלין סמך
טו"ש א"ח סי' רכ
ט"ף טו יח וכו' תריז
ט"ף ט :
לג מ טו"ש א"ח סי'
רז ט"ף ה' :
לד נ ט"י פ"ה מהל'
בכרות הל' ד סמך
עשין כ טו"ש א"ח סי'
רז ט"ף ה' וט"ף ט :

רב נסים גאון

מאימתי אין קוצצין
את האילנות
בשביעית. ומפני מה אין
קוצצין מפני שאמר
הכתוב והיתה שבת
האדמה לאנש' ודורש'
לא לאכלה ולא להפסד
ובפסח דמפסח במקדש
קמס שבת (דף נג)
כראפרין ר' אילא קץ
בפנימא דשביע' אקש'
עליה והכי עבר הכי
לאכלה אמר רבנא לא
הפסד וכו' ויפסקין
בשביע' אלא ר' אילא
גרסנא קץ כלומר שאין
באין לר' גמר פרי ולקץ
הדור אלא קוצצין
הבין אמר בעל הלכות
בפירוש דנכחני כפנימא
דנכחני דקדק לר' גמרי
מברכין עליו בורא פרי
העץ דבין דלא עבדי
פירא אחרני היינו
פירייהו ואת בבבא
קמא ב' התובל בחביו
(דף נא) אמר רב דיקלא
דפסין קמא אמר
למקציה ואת אן גמ'
וכמא ר' אילא ביהמ' ואת
קוצצין רובע שאני והכי
דחשיבו וזו חמשה
א"פ שהיה בשביעית לא
הקשו מבנה עליה דרב
אלא שישורא דאית ביה
דחיא רובע ורב אמר קב
אלא מיהו דרבי רב ככל
השנים קאמר ואין
מיהוהין בשביעית בלבד
כפי שכל דבר שיש בו
הפסד הוא אחר מן
הכתוב דכתיב (דברים כ)
לא תשחת את עצה תלם
חמא כי כל שרבי עצי
יקדים ויש תנא מענין
יותר מפרוי מותר לקצו
דאיל ואת משתבר
בקציו אינו עובר עליו
משתר לא תשחת
כראפרין אמר רבינא
ואם היה מעולה בדמים
מותר ואיתא בברייתא
גמי סויעא לאה רק עץ
אשר תעז והו' אילן מאכל
כי לא עץ מאכל הוא זה
אילן סרק וזו מאחר
שמיטת לרבות כל דבר
מה ת"ל כי לא עץ מאכל
הוא הקדים סרק למאכל
יטל אפי' מעולה בדמים
ת"ל רק ואיתא בבבא
בבא בפרק לא יהפוך

קלוי אגוזים והגרעינים חייבין בערלה. דפרי ניהו מכאן
שיש לברך על הגרעינים של גודגדניות וגרעיני
אפרסקין ושל תפוחים וכל מיני גרעינים של פירות בורא פרי העץ :
אין קולגין חילנות בשביעית. וא"ת בלא שביעית נמי חיפוק ליה
לחפור משום לא תשחית את
ענף (דברים כ) וי"ל דלא טעין קבא
דלא שייך ביה לא תשחית כדאיתא
פ' לא יחפור (ג' כו.) חי נמי חיירי
דמשולה בדמים לעשות ממנה קורות
דלא א"ל שייך לא תשחית ומיהו
משום חיסורא דשביעית איכא לאלה
ולא לסחורה ולא להפסד :

שיעורו כפול הלכן. ופחות
מכאן לא הוי פירא

מכאן יס ללמוד דעל בוסר פחות
מפול לא מברכין עליה בורא פרי
העץ אלא בורא פרי האדמה : לשון
והלכתא כמ"ס בר רב אשי
מלגבי ערלה לאו פירא הוא וכו' .
והיה אומר הר"מ דלגבי ערלה לאו
פירא הוא היינו משום דכל המיקל
בארץ הלכה כמותו בח"ל אבל בארץ
דליה וכן פירא ומברכין עליו בורא
פרי העץ ובכרות לכת' חלוק בין
בארץ לח"ל : **ברמיבא**. כגון
ליטורא"י בלעז מברכין עליה בורא
פרי האדמה אבל בישראל לא מברכין
עליה וכן הלכה בזוגיאל שקורין
זימ"ו ברו בלעז וכו' (א) ק"ל שלגרופל'
שאין רגילים לאכול [אלא] ברמיבא
כגון בליטורא"י אין מברכין עליהם
כלל בישראל אבל עץ של קמנון
שקורין קני"ל מברכין עליו בורא
פרי האדמה מפני שרגילין לאכלו
ביושב וגם הוא גדל על הארץ כמו
קנים ועל זוקר"ו מברכין בורא פרי
העץ כי יערי עס דכ"י (ש"ר ה) זה
זוקר"ו ואנן שקורין מושקד"א
לאכלה אמר רבנא לא
מברכין בורא פרי העץ שגם נוהגין
לאכול אותו ביושב : **בר** שיש בו
מחמשת המינין מברכין עליו בורא
מיני מוונות. וכן קלייט"ש בלעז'
שעושים מקמח ומים או מחלב
מברכין עליהם בורא מיני מוונות
וכן כשנותנים קמח לסוך פולין או
לסוך עדשים או כרשים וכן לסוך
שקים שעושין לחולה חם עושין אותו
בורא מ"מ"ס וא"ל דלדק (ג) בעלמא
פ"טו לר"ד לברך בורא מ"מ וטוב
להחמיר וגמנו"ס בתורה סעודה לאחר
ברכת המוליד ופטור ממה נפשך :

בורא

דאמר *רבא כס פלפלי ביומי דכפורי
פטור מיתבי *היה ר"מ אומר ממשמע שנאמר וערלתם ערלתו את פרי
איני יודע שעץ מאכל הוא אלא מה ת"ס עץ מאכל להביא עץ שמעם עץ
ופריו שזה ואיזהו זה הפלפלין ללמדך שהפלפלין חייבין בערלה וללמדך
שאין ארץ ישראל חסרה כלום שנאמר *ארץ אשר לא במסכנות תאכל
בה לחם לא תחסר כל בה לא קשיא *הא ברמיבתא הא ביבשתא *אמרי ליה
רבנן למרימר ל"ס זנגבילא ביומא דכפורי פטור והא אמר *רבא *האי המלחא
דאתי מבי הנדואי שריא ומברכין עליה בפ"ה לא קשיא הא ברמיבתא
הא ביבשתא חביין קדרה וכן דייסא רב יהודה אמר שהכל נהיה בדברו רב
כהנא אמר רבמ"מ בדייסא גרידא כ"ע לא פליגי דבמ"מ כי פליגי בדייסא כעין
חביין קדרה רב יהודה אמר שהכל סבר דובשא עיקר רב כהנא אמר בורא מיני מוונות סבר סמידא
עיקר א"ר יוסף כותיה דרב כהנא מסתברא דרב ושמואל דאמרי תרווייהו *כל שיש בו מחמשת המינין
מברכין עליו בורא מיני מוונות : גופא רב ושמואל דאמרי תרווייהו *כל שיש בו מחמשת המינין מברכין
עליו בורא מיני מוונות ואיתמר נמי רב ושמואל דאמרי תרווייהו כל שהוא מחמשת המינין מברכין עליו
בורא מיני מוונות וצריכא דאי אשמעינן כל שהוא אמינא משום דאיתיה בעיניה אבל על ידי תערובות לא

קמ"ל

ובלבד שלא יראנו לוקט רבי עקיבא
במקום ר"א עבדינן כותיה *וב"ש במקום ב"ה
אינה משנה ותיפוק ליה דנעשה שומר לפרי
ורחמנא אמר *וערלתם ערלתו את פרי
המפל לפריו ומאי ניהו שומר לפרי אמר רבא
היבא אמרינן דנעשה שומר לפרי היבא
דאיתיה בין בתלוש בין במחובר הבא
במחובר איתיה בתלוש ליתיה איתיה אביי
*פיטמא של רמון מצטרפת והנץ שלו אין
מצטרף מדקאמר הנץ שלו אין מצטרף
אלמא דלאו אוכל הוא ותנ' גבי ערלה
*קלוי רמון והנץ שלו קלוי אגוזים
*והגרעינים חייבין בערלה אלא אמר רבא
היבא אמרינן דנעשה להו שומר לפרי היבא
דאיתיה בשעת גמר פירא האי קפרס ליתיה
בשעת גמר פירא איני והאמר רב נחמן
אמר רבה בר אבוב *הני מתחלי דערלה
אסירי הואיל ונעשו שומר לפרי ושומר
לפרי אימת הוי בכופרא וקא קרי ליה שומר
לפרי רב נחמן סבר לה כרבי יוסי דתנן
*רבי יוסי אומר סמדר אסור מפני שהוא
פרי ופליגי *רבנן עליה מתקין לה רב שימי
מנהרדעא ובשאר אילני מי פליגי רבנן עליה
והתנן *מאימתי אין קוצצין את האילנות
בשביעית ב"ש אומרים כל האילנות משויצאו
וב"ה אומרים *הדרובין משישרשרו והגפנים
משיגרעו והיותים משיניצו ושאר כל האילנות
משיניצו ואמר רב אסי הוא בוסר הוא גרוע
הוא פול הלבן פול הלבן ס"ד אלא אימא
י' שיעורו כפול הלבן מאן שמעת ליה דאמר
בוסר אין סמדר לא רבנן וקתני שאר כל
האילנות משיניצו אלא אמר רבא היבא
אמרינן דהוי שומר לפרי היבא דכי שקלת
ליה לשומר מיית פירא הבא כי שקלת
ליה לא מיית פירא הוה עובדא ושקלה
לנץ דרמונא ויבש רמונא ושקלה לפרחא
דביטיתא ואיקיים ביטיתא * (והלכתא כמר
בר רב אשי דוריק את האביונות ואביל את
הקפריסין ומלגבי ערלה לאו פירא ניהו
ילגבי ברכות נמי לאו פירא ניהו ולא
מברכין עליה בורא פרי העץ אלא בורא
פרי האדמה) פלפלי רב ששת אמר שהכל
רבא אמר *לא כלום ואודא רבא למעמיה

דכפורי פטור כס זנגבילא ביומא דכפורי

פטור מיתבי *היה ר"מ אומר ממשמע שנאמר וערלתם ערלתו את פרי

איני יודע שעץ מאכל הוא אלא מה ת"ס עץ מאכל להביא עץ שמעם עץ

ופריו שזה ואיזהו זה הפלפלין ללמדך שהפלפלין חייבין בערלה וללמדך

שאין ארץ ישראל חסרה כלום שנאמר *ארץ אשר לא במסכנות תאכל

בה לחם לא תחסר כל בה לא קשיא *הא ברמיבתא הא ביבשתא *אמרי ליה

רבנן למרימר ל"ס זנגבילא ביומא דכפורי פטור והא אמר *רבא *האי המלחא

דאתי מבי הנדואי שריא ומברכין עליה בפ"ה לא קשיא הא ברמיבתא

הא ביבשתא חביין קדרה וכן דייסא רב יהודה אמר שהכל נהיה בדברו רב

כהנא אמר רבמ"מ בדייסא גרידא כ"ע לא פליגי דבמ"מ כי פליגי בדייסא כעין

חביין קדרה רב יהודה אמר שהכל סבר דובשא עיקר רב כהנא אמר בורא מיני מוונות סבר סמידא

עיקר א"ר יוסף כותיה דרב כהנא מסתברא דרב ושמואל דאמרי תרווייהו *כל שיש בו מחמשת המינין

מברכין עליו בורא מיני מוונות : גופא רב ושמואל דאמרי תרווייהו *כל שיש בו מחמשת המינין מברכין

עליו בורא מיני מוונות ואיתמר נמי רב ושמואל דאמרי תרווייהו כל שהוא מחמשת המינין מברכין עליו

בורא מיני מוונות וצריכא דאי אשמעינן כל שהוא אמינא משום דאיתיה בעיניה אבל על ידי תערובות לא

קמ"ל

ובלבד שלא יראנו לוקט רבי עקיבא
במקום ר"א עבדינן כותיה *וב"ש במקום ב"ה
אינה משנה ותיפוק ליה דנעשה שומר לפרי
ורחמנא אמר *וערלתם ערלתו את פרי
המפל לפריו ומאי ניהו שומר לפרי אמר רבא
היבא אמרינן דנעשה שומר לפרי היבא
דאיתיה בין בתלוש בין במחובר הבא
במחובר איתיה בתלוש ליתיה איתיה אביי
*פיטמא של רמון מצטרפת והנץ שלו אין
מצטרף מדקאמר הנץ שלו אין מצטרף
אלמא דלאו אוכל הוא ותנ' גבי ערלה
*קלוי רמון והנץ שלו קלוי אגוזים
*והגרעינים חייבין בערלה אלא אמר רבא
היבא אמרינן דנעשה להו שומר לפרי היבא
דאיתיה בשעת גמר פירא האי קפרס ליתיה
בשעת גמר פירא איני והאמר רב נחמן
אמר רבה בר אבוב *הני מתחלי דערלה
אסירי הואיל ונעשו שומר לפרי ושומר
לפרי אימת הוי בכופרא וקא קרי ליה שומר
לפרי רב נחמן סבר לה כרבי יוסי דתנן
*רבי יוסי אומר סמדר אסור מפני שהוא
פרי ופליגי *רבנן עליה מתקין לה רב שימי
מנהרדעא ובשאר אילני מי פליגי רבנן עליה
והתנן *מאימתי אין קוצצין את האילנות
בשביעית ב"ש אומרים כל האילנות משויצאו
וב"ה אומרים *הדרובין משישרשרו והגפנים
משיגרעו והיותים משיניצו ושאר כל האילנות
משיניצו ואמר רב אסי הוא בוסר הוא גרוע
הוא פול הלבן פול הלבן ס"ד אלא אימא
י' שיעורו כפול הלבן מאן שמעת ליה דאמר
בוסר אין סמדר לא רבנן וקתני שאר כל
האילנות משיניצו אלא אמר רבא היבא
אמרינן דהוי שומר לפרי היבא דכי שקלת
ליה לשומר מיית פירא הבא כי שקלת
ליה לא מיית פירא הוה עובדא ושקלה
לנץ דרמונא ויבש רמונא ושקלה לפרחא
דביטיתא ואיקיים ביטיתא * (והלכתא כמר
בר רב אשי דוריק את האביונות ואביל את
הקפריסין ומלגבי ערלה לאו פירא ניהו
ילגבי ברכות נמי לאו פירא ניהו ולא
מברכין עליה בורא פרי העץ אלא בורא
פרי האדמה) פלפלי רב ששת אמר שהכל
רבא אמר *לא כלום ואודא רבא למעמיה

דכפורי פטור כס זנגבילא ביומא דכפורי

פטור מיתבי *היה ר"מ אומר ממשמע שנאמר וערלתם ערלתו את פרי

איני יודע שעץ מאכל הוא אלא מה ת"ס עץ מאכל להביא עץ שמעם עץ

ופריו שזה ואיזהו זה הפלפלין ללמדך שהפלפלין חייבין בערלה וללמדך

שאין ארץ ישראל חסרה כלום שנאמר *ארץ אשר לא במסכנות תאכל

בה לחם לא תחסר כל בה לא קשיא *הא ברמיבתא הא ביבשתא *אמרי ליה

רבנן למרימר ל"ס זנגבילא ביומא דכפורי פטור והא אמר *רבא *האי המלחא

דאתי מבי הנדואי שריא ומברכין עליה בפ"ה לא קשיא הא ברמיבתא

הא ביבשתא חביין קדרה וכן דייסא רב יהודה אמר שהכל נהיה בדברו רב

כהנא אמר רבמ"מ בדייסא גרידא כ"ע לא פליגי דבמ"מ כי פליגי בדייסא כעין

חביין קדרה רב יהודה אמר שהכל סבר דובשא עיקר רב כהנא אמר בורא מיני מוונות סבר סמידא

עיקר א"ר יוסף כותיה דרב כהנא מסתברא דרב ושמואל דאמרי תרווייהו *כל שיש בו מחמשת המינין

מברכין עליו בורא מיני מוונות : גופא רב ושמואל דאמרי תרווייהו *כל שיש בו מחמשת המינין מברכין

עליו בורא מיני מוונות ואיתמר נמי רב ושמואל דאמרי תרווייהו כל שהוא מחמשת המינין מברכין עליו

בורא מיני מוונות וצריכא דאי אשמעינן כל שהוא אמינא משום דאיתיה בעיניה אבל על ידי תערובות לא

קמ"ל

ובלבד שלא יראנו לוקט רבי עקיבא

במקום ר"א עבדינן כותיה *וב"ש במקום ב"ה

אינה משנה ותיפוק ליה דנעשה שומר לפרי

ורחמנא אמר *וערלתם ערלתו את פרי

המפל לפריו ומאי ניהו שומר לפרי אמר רבא

היבא אמרינן דנעשה שומר לפרי היבא

דאיתיה בין בתלוש בין במחובר הבא

במחובר איתיה בתלוש ליתיה איתיה אביי

*פיטמא של רמון מצטרפת והנץ שלו אין

מצטרף מדקאמר הנץ שלו אין מצטרף

אלמא דלאו אוכל הוא ותנ' גבי ערלה

*קלוי רמון והנץ שלו קלוי אגוזים

*והגרעינים חייבין בערלה אלא אמר רבא

היבא אמרינן דנעשה להו שומר לפרי היבא

דאיתיה בשעת גמר פירא האי קפרס ליתיה

בשעת גמר פירא איני והאמר רב נחמן

אמר רבה בר אבוב *הני מתחלי דערלה

אסירי הואיל ונעשו שומר לפרי ושומר

לפרי אימת הוי בכופרא וקא קרי ליה שומר

לפרי רב נחמן סבר לה כרבי יוסי דתנן

*רבי יוסי אומר סמדר אסור מפני שהוא

פרי ופליגי *רבנן עליה מתקין לה רב שימי

מנהרדעא ובשאר אילני מי פליגי רבנן עליה

והתנן *מאימתי אין קוצצין את האילנות

בשביעית ב"ש אומרים כל האילנות משויצאו

וב"ה אומרים *הדרובין משישרשרו והגפנים

משיגרעו והיותים משיניצו ושאר כל האילנות

משיניצו ואמר רב אסי הוא בוסר הוא גרוע

הוא פול הלבן פול הלבן ס"ד אלא אימא

י' שיעורו כפול הלבן מאן שמעת ליה דאמר

בוסר אין סמדר לא רבנן וקתני שאר כל

האילנות משיניצו אלא אמר רבא היבא

אמרינן דהוי שומר לפרי היבא דכי שקלת

ליה לשומר מיית פירא הבא כי שקלת

ליה לא מיית פירא הוה עובדא ושקלה

לנץ דרמונא ויבש רמונא ושקלה לפרחא

דביטיתא ואיקיים ביטיתא * (והלכתא כמר

בר רב אשי דוריק את האביונות ואביל את

הקפריסין ומלגבי ערלה לאו פירא ניהו

ילגבי ברכות נמי לאו פירא ניהו ולא

מברכין עליה בורא פרי העץ אלא בורא

פרי האדמה) פלפלי רב ששת אמר שהכל

רבא אמר *לא כלום ואודא רבא למעמיה

דכפורי פטור כס זנגבילא ביומא דכפורי

פטור מיתבי *היה ר"מ אומר ממשמע שנאמר וערלתם ערלתו את פרי

איני יודע שעץ מאכל הוא אלא מה ת"ס עץ מאכל להביא עץ שמעם עץ

ופריו שזה ואיזהו זה הפלפלין ללמדך שהפלפלין חייבין בערלה וללמדך

שאין ארץ ישראל חסרה כלום שנאמר *ארץ אשר לא במסכנות תאכל

בה לחם לא תחסר כל בה לא קשיא *הא ברמיבתא הא ביבשתא *אמרי ליה

רבנן למרימר ל"ס זנגבילא ביומא דכפורי פטור והא אמר *רבא *האי המלחא

דאתי מבי הנדואי שריא ומברכין עליה בפ"ה לא קשיא הא ברמיבתא

הא ביבשתא חביין קדרה וכן דייסא רב יהודה אמר שהכל נהיה בדברו רב

כהנא אמר רבמ"מ בדייסא גרידא כ"ע לא פליגי דבמ"מ כי פליגי בדייסא כעין

חביין קדרה רב יהודה אמר שהכל סבר דובשא עיקר רב כהנא אמר בורא מיני מוונות סבר סמידא

עיקר א"ר יוסף כותיה דרב כהנא מסתברא דרב ושמואל דאמרי תרווייהו *כל שיש בו מחמשת המינין

מברכין עליו בורא מיני מוונות : גופא רב ושמואל דאמרי תרווייהו *כל שיש בו מחמשת המינין מברכין

עליו בורא מיני מוונות ואיתמר נמי רב ושמואל דאמרי תרווייהו כל שהוא מחמשת המינין מברכין עליו

בורא מיני מוונות וצריכא דאי אשמעינן כל שהוא אמינא משום דאיתיה בעיניה אבל על ידי תערובות לא

קמ"ל

ובלבד שלא יראנו לוקט רבי עקיבא

במקום ר"א עבדינן כותיה *וב"ש במקום ב"ה

אינה משנה ותיפוק ליה דנעשה שומר לפרי

ורחמנא אמר *וערלתם ערלתו את פרי

המפל לפריו ומאי ניהו שומר לפרי אמר רבא

היבא אמרינן דנעשה שומר לפרי היבא

דאיתיה בין בתלוש בין במחובר הבא

במחובר איתיה בתלוש ליתיה איתיה אביי

*פיטמא של רמון מצטרפת והנץ שלו אין

מצטרף מדקאמר הנץ שלו אין מצטרף

אלמא דלאו אוכל הוא ותנ' גבי ערלה

*קלוי רמון והנץ שלו קלוי אגוזים

*והגרעינים חייבין בערלה אלא אמר רבא

היבא אמרינן דנעשה להו שומר לפרי היבא

דאיתיה בשעת גמר פירא האי קפרס ליתיה

בשעת גמר פירא איני והאמר רב נחמן

אמר רבה בר אבוב *הני מתחלי דערלה

אסירי הואיל ונעשו שומר לפרי ושומר

לפרי אימת הוי בכופרא וקא קרי ליה שומר

לפרי רב נחמן סבר לה כרבי יוסי דתנן

*רבי יוסי אומר סמדר אסור מפני שהוא

פרי ופליגי *רבנן עליה מתקין לה רב שימי

מנהרדעא ובשאר אילני מי פליגי רבנן עליה

והתנן *מאימתי אין קוצצין את האילנות

בשביעית ב"ש אומרים כל האילנות משויצאו

וב"ה אומרים *הדרובין משישרשרו והגפנים

משיגרעו והיותים משיניצו ושאר כל האילנות

משיניצו ואמר רב אסי הוא בוסר הוא גרוע

הוא פול הלבן פול הלבן ס"ד אלא אימא

י' שיעורו כפול הלבן מאן שמעת ליה דאמר

בוסר אין סמדר לא רבנן וקתני שאר כל

האילנות משיניצו אלא אמר רבא היבא

אמרינן דהוי שומר לפרי היבא דכי שקלת